

УДК 342.9:340.5

DOI <https://doi.org/10.32782/klj-2024-6.12>

СТАН ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Зущик Єлизавета Юрїївна,

студентка 3 курсу 2 групи ОС «Бакалавр»

кафедри правознавства,
спеціальності 081 «Право»

Приватного вищого навчального закладу «Фінансово-правовий коледж»

ORCID ID: 0009-0005-4760-7453

Чернишова Валерія Юрїївна,

доктор філософії в галузі права,

доцент кафедри адміністративного, фінансового та банківського права
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого
ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»;

викладач кафедри правознавства

Приватного вищого навчального закладу «Фінансово-правовий коледж»

ORCID ID: 0000-0002-6974-1021

Стаття розкриває сучасний стан публічного адміністрування в Україні, порівнюючи його відповідно досвіду інших країн. Проаналізовано поняття публічного адміністрування і його основні характерні ознаки, які розмежовують співвідношення з такими поняттями, як: державне управління, публічне управління. Такими характерними ознаками були: лексичне навантаження, суб'єктний склад та владні повноваження. Дане розмежування було здійснено на основі низки нормативно-правових актів, праць вчених у сфері адміністративного права, які обґрунтовують та висвітлюють сучасні проблеми адміністративного права, міжнародних програм, учасником яких виступає Україна. З'ясовано, що публічне адміністрування включає в себе державне управління та публічне управління, що утворює неоднозначність офіційних перекладів міжнародних програм українською мовою, які трактують терміни «public administration», «public governance» як державне управління.

З'ясовано відмінність поняття «public administration» від «public management», використовуючи термінологію іноземних науковців, які розкривають «public management» через призму діяльності публічних службовців. Визначено, що на міжнародному рівні категорія публічних службовців є змістовнішою порівняно з Україною, та існує прийнятна думка на іноземному інформаційно-науковому просторі, який досліджує ці два поняття, що сучасний «management» включає в себе «administration».

Зроблено висновок, що інститут публічного адміністрування напряму залежить від стану публічної служби, публічних службовців та меж їхньої діяльності. В кінцевому результаті зауважено, що розвиток публічного адміністрування, публічної служби та утворення нового, в міжнародному розумінні «public management», покращить діяльність публічного сектору, надання публічних послуг та створить позитивний простір для розвитку цих інституцій.

Ключові слова: публічне адміністрування, державне управління, публічне управління, «public administration», «public governance», «public management», публічна служба, публічні службовці.

Zushchyk Yelyzaveta, Chernyshova Valeriia. State of public administration in Ukraine and at the international level

The article reveals the current state of public administration in Ukraine, comparing it with the experience of other countries. The concept of public administration was analysed and its characteristic features, which distinguish interrelation with concepts, such as: state governance, public governance. Such characteristic features were: lexical load, subject composition, and pow-

ers. This distinction was made on the basis of a number of normative and legal acts, works of scientists in the field of administrative law, that justify and illuminate modern problems of administrative law, international programs in which Ukraine is a member. And therefore, it was ascertained, that public administration includes state governance and public governance, which creates the ambiguity of official translations of international programs in the Ukrainian language, which interpret terms "public administration", "public governance" as state governance.

The difference between the concepts of "public administration" and "public management" was clarified by using terminology from foreign scientists, who reveals "public management" through the prism of activity by public servants. Defined, that at the international level, the category of public servants is more profound, comparing to Ukraine, and there is an acceptable opinion in the foreign information and scientific space that explores these two concepts, that new "management" includes "administration".

It was concluded that the institution of public administration directly depends on the state of public service, public servants and the limits of their activity. As a result, it was noted that the development of public administration, public service and the formation of new, an international understanding of "public management" will improve the activity of the public sector, provision of public services and will create a positive environment for the improvement of those institutions.

Key words: public administration, state governance, public governance, public management, public service, public servants.

Постановка проблеми. На даному етапі відбувається активне реформування адміністративного права, що спричинює зміну та розширення публічного сектору в цілому, включно надання публічних послуг, здійснення публічного управління, яке реалізує інститут публічного адміністрування в Україні.

Також наразі сам інститут публічного адміністрування через численні міжнародні співпраці та відповідні програми, зазнає швидкої трансформації, що зумовлює необхідність доктринального порівняння публічного адміністрування в Україні, в інших країнах, та між країнами з якими відбувається дана співпраця. Такий порівняльний аналіз завжди є провідною категорією у розвитку правових систем країн, шляхом запозичення змін, які мають позитивний характер та допомагають подолати існуючі прогалини.

Основними такими прогалинами є: відсутність остаточного визначення поняття публічного адміністрування, його ототожнення з державним управлінням; розпливчастий статус суб'єктів публічного адміністрування й меж їхньої діяльності; статус співвідношення між поняттями «public administration» і «public management» та важливість їхнього розмежування і розвиток останнього терміну в публічному секторі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан публічного адміністрування, його поняття та розмежування з іншими схожими категоріями досліджують: Є.О. Жукова, Н.Я. Лепіш, Ю.Ю. Пайда, В.В. Терещук, В.М. Нагаєв, К.О. Колесникова, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Н.В. Філіпова, К.Л. Бугайчук та інша значна низка науковців. Однак не дивлячись на активне дослідження цього питання та наявність значного обсягу наукових напрацювань, запропонована тематика потребує подальшого дослідження.

Метою статті є визначення поняття публічного адміністрування, його змісту, розмежування та розширення даного поняття у порівнянні з існуючими поняттями: державне управління, публічне управління застосовуючи документи міжнародної співпраці у сфері реформи публічного адміністрування. Наслідком аналізу повинно бути запропоновано новий інститут public management, а саме його розуміння в публічному секторі інших держав в діяльності публічних службовців, включаючи надати позитивні наслідки для публічного адміністрування, які будуть спричиненні розвитком публічної служби у сфері публічного менеджменту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «публічне адміністрування» вже є доволі дослідженим, однак

все рівно не остаточним в доктрині адміністративного права, не міститься офіційного закріплення в нормативно-правових актах, що створює певні протиріччя у підходах вчених. Такий статус спричиняє в низці праць ототожнення публічного адміністрування з державним управлінням, публічним управлінням та відмінність поглядів в наукових працях щодо їхніх ознак та характеристики, саме тому постає необхідність конкретизації визначення цього терміну, його суб'єктного складу та притаманних рис.

Загалом, системно розглянувши поняття публічного адміністрування слід зазначити, що ознака публічності передбачає вплив на широке коло суб'єктів, населення в цілому, а під адмініструванням переважно розуміють процес управління, служіння, допомоги (від лат. – *administrare*).

Отже, першою характерною ознакою публічного адміністрування виступає те, що воно направлене в першу чергу на реалізацію суспільних благ, інтересів та головних потреб, які виникають у суспільства, шляхом надання публічних послуг, вжиття заходів на забезпечення адекватного рівня життя населення, які мають соціально-культурний, економічний, духовний, освітній, медичний та інший, схожий за суттю характер. Подібну думку виражає Є.О.Жукова, яка зазначає, що «...публічне адміністрування є насамперед способом задовольнити інтереси фізичних та юридичних осіб, за допомогою наявного у публічній адміністрації потенціалу (правового, фінансового, кадрового, інформаційного тощо)» [3, с. 140]. Також Н.Я.Лепіш підтримує позицію, що публічна адміністрація, яка здійснює публічне адміністрування, «приймає на себе зобов'язання, щодо задоволення інтересів суспільства і громадян» [4, с. 55].

Наступною ознакою публічного адміністрування, виступає суб'єктний склад даної правової категорії. Наразі зазначеній ознаці притаманна відсутність визначеного та чіткого консенсусу в доктрині адміністративного права щодо суб'єктного

складу публічного адміністрування, однак існують запропоновані визначення науковців, які допомагають розкрити цей склад. Зокрема, Ю.Ю.Пайда визначив, що «суб'єкти, які здійснюють публічне адміністрування» є «...органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також суб'єкти, що їх держава наділила функціями публічного управління, які здійснюють виконання публічно-управлінських функцій і метою яких є забезпечення інтересів держави та суспільства в цілому, при цьому їх діяльність здійснюється в межах закону» [5, с. 150]. Також повний структурний суб'єктний склад публічного адміністрування визначив у дисертаційному дослідженні, присвяченому правовому статусу суб'єктів публічного адміністрування, В.В.Терещук, зазначивши, що до них слід відносити: 1) типові – державні органи, які виконують функції виконавчої гілки влади, а також місцеві адміністрації та органи місцевого самоврядування; 2) атипові – суб'єкти, які не є носіями владних повноважень, однак здійснюють публічно владні функції (включаючи установи/заклади публічного права) [6, с. 77].

Тобто, підсумовуючи склад суб'єктів публічного адміністрування, слід зазначити, що буде хибним обмежувати їх лише органами державної влади, які реалізують завдання виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами делегованих повноважень. Це значно ширша категорія, з якої впливає третя ознака, що суб'єктам публічного адміністрування характерні владні повноваження.

Такі владні повноваження не слід ототожнювати з діяльністю, яку здійснює лише держава, оскільки владні повноваження також здійснює публічна влада, яка відповідно до Рекомендації № R(84)15 Комітету міністрів ради Європи щодо публічних зобов'язань від 18 вересня 1984 року, є будь-яка особа публічного права, будь-якого виду та будь-якого рівня (включаючи державний, регіональний, обласний, муніципальний, незалежну публічну особу) та будь-яку приватну особу, яка здійснює прерогативи офіційної влади [11].

Таким чином, ознаки, які є найголовнішими для визначення публічного адміністрування, дозволяють сформулювати проміжний висновок про недоречність ототожнення публічного адміністрування та державного управління, з урахуванням наступного: 1) державне управління охоплює лише в собі діяльність державних суб'єктів, однак не охоплює широкий склад суб'єктів, який характерний публічному адмініструванню, бо «публічне» за своєю суттю та змістом, буде значно ширше ніж «державне» 2) «управління» також є вузкою категорією, бо охоплює в собі владно-управлінську функцію шляхом імперативного методу, коли «адміністрування» включає в собі ці владно-управлінські та регулюючі функції. Дане твердження щодо функцій публічного адміністрування обґрунтовується відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» п. 11 ч. 1 ст. 2 визначає, що до функцій публічної адміністрації слід відносити надання адміністративних послуг, здійснення інспекційної (контрольної, наглядової) діяльності, вирішення інших справ за заявою особи або за власною ініціативою адміністративного органу [1]. Таке законодавче визначення свідчить про те, що до функцій публічного адміністрування слід відносити також управлінські повноваження (наприклад, здійснення інспекційного нагляду, реалізація контрольних та наглядових функцій тощо).

Такий обсяг ознак дозволяє припустити, що державне управління входить в категорію публічного адміністрування. Н. В. Філіпова підтримує дану думку та зазначає, що державне управління є складовою публічного управління, а сутність публічного адміністрування поєднує два інші та сприяє реалізації поставлених завдань органів влади [2, с. 2].

Досить цікавим в контексті дослідження обсягу категорій «публічне управління» та «публічне адміністрування» є порівняння перекладу міжнародних програм, учасником яких є Україна та які визначають основи реалізації та впровадження основ публічного адміністрування

і його реформування. Наприклад, програма SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management), згідно з інформацією української версії веб-сайту «спрямована на вдосконалення державного управління, а отже, підтримку соціально-економічного розвитку шляхом підвищення потенціалу державного сектора, посилення горизонтального управління та покращення підходів до розробки та впровадження реформ державного управління, включаючи належне визначення пріоритетності, послідовності та бюджетування» [17]. Однак оригінал тексту не згадує про державне управління. Натомість використовується термін «public governance» – публічне управління. Як нами було обґрунтовано вище, поняття «публічне» (public) є ширше за поняття «державне», а тому вбачаємо в даному випадку недоречність використання запропонованого перекладу. Також, щодо поняття публічного управління слід зазначити, що його переклад та застосування не згадується у програмі SIGMA в українській версії, натомість використовується термін «державне управління», тобто здійснюється ототожнення понять «public administration» та «public governance» як державного управління.

Було проведено також аналіз понять на основі моніторингового звіту англійською мовою SIGMA за 2023 рік щодо «Public administration in Ukraine Assessment against the Principles of Public Administration December 2023», в українському варіанті перекладу якого зазначено наступне: «Державне управління в Україні Оцінювання на відповідність Принципам державного управління грудень 2023 року» [16].

На нашу думку, застосування такого визначення не є доречним та всеохоплюючим, особливо з урахуванням порівняння одного із найважливіших документів програми SIGMA: «The Principles of Public Administration 2023 edition», в якому визначаються 6 сфер та 32 принципи публічного адміністрування. Однією з таких 6 сфер є «organization, accountability and oversight», до якої входить такий

принцип, як субсидіарність, який дає можливість публічному адмініструванню діяти активно на локальному та регіональному рівні, не даючи угруповувати його лише на державному рівні [14, с. 27].

Наведене означає, що публічне адміністрування не обмежується діяльністю органів державної влади, а отже виходить за межі терміну державного управління, який згідно Енциклопедії сучасної України є виконавчо-розпорядчою діяльністю державних органів [10].

Однак розмежування змісту категорій лише публічного адміністрування та державного управління буде недостатнім, аби дійти кінцевого порівняльного аналізу публічного адміністрування в Україні та на міжнародному рівні, з урахуванням того, що на доктринальному рівні існує думка, що переклад «public administration» як публічного адміністрування є некоректним, а повинен використовуватися термін «public management». «Сам же термін «публічне адміністрування» є скоріше аналогом іноземного «public management» і має пов'язуватись із внутрішніми управлінськими процесами в органах публічного управління» [7, с. 42] – зазначає К.Л. Бугайчук. Термін «management» – слід також розуміти, як певне управління, керівництво, організація діяльністю певної групи людей. І як було зазначено раніше, публічний менеджмент, якщо його розуміти, як управління, входить до категорії публічного адміністрування.

Натомість, є необхідність зазначити, що в іноземній літературі також існує розгалуженість підходів щодо розмежування «public administration» та «public management». Певне тлумачення надає Ніколас Чарест в *Encyclopedic Dictionary of Public Administration*, зазначаючи, що публічний менеджмент складається з процесів та інструментів спрямованих на досягнення оптимальних результатів в організації присвяченій публічній службі [12]. Тобто, певною мірою, це повинно давати пряму відповідь, що якщо публічний менеджмент направлений на продуктивну діяльність публічної служби,

а публічна служба в Україні в свою чергу діє в публічній адміністрації, отже входить в її складову.

Для підтвердження даної тези варто провести порівняльний аналіз підходів до визначення змісту категорії публічної служби в Україні та за кордоном. Зокрема, в Україні публічна служба – це діяльність державних службовців та службовців в органах місцевого самоврядування, в той час, коли в іноземних країнах, публічна служба значно ширше цього поняття. Прикладом слугує Німеччина, в якій публічна служба – це особи, які займають державну службу, публічну службу згідно колективного договору, судді, військові. Публічні службовці згідно колективним договором, перекладається як колективні працівники (нім. *Tarifbeschäftigte*), які можуть проходити службу у федеральній державній адміністрації, муніципалітетах, соціально-освітній сфері. До таких працівників також можуть належати медичний персонал; працівники ощадних кас; працівники у сфері утилізації відходів; службовці в аеропортах; службовці в адміністрації; муніципальні службовці транспортів (водії, кондуктори чи майстри даних транспортів); муніципальні службовці з питань комунальних послуг; лікарі.

Тобто у ФРН, цей перелік значно ширший, і тоді розмежування *public management* і *public administration*, не є дивним, тоді, як в Україні публічна служба – це значно вужча категорія. Через такий суб'єктний склад публічної служби на міжнародному рівні, породжується наступний висновок у порівнянні публічного менеджменту в Україні – публічний менеджмент у ФРН, США, Австралії, Франції, це передусім діяльність публічних службовців на підприємствах, компаніях, структурах, які не обмежуються державними органами, навпаки вони виходять за цю категорію, працюючи на регіонально-локальному рівні, забезпечуючи соціальну діяльність, освітню діяльність, надання медичних послуг, комунікації, житлово-комунальні послуги та інші послуги, які діють на благо суспільства, забезпечуючи публічний

інтерес. Тоді як в Україні, публічний службовець обмежується лише діяльністю в органах державної влади або в органах місцевого самоврядування.

Наводячи супроводжуваний приклад такого порівняння: публічний службовець у ФРН у парламенті є державним федеральним службовцем, який входить до загальної категорії публічної служби, одночасно здійснюючи публічне адміністрування; публічним службовцем у ФРН є також лікар, який входить до загальної категорії публічної служби, однак не здійснює публічне адміністрування, а саме публічний менеджмент.

Водночас слід навести вітчизняний приклад: працівник Апарату Верховної Ради України є публічним службовцем, адже входить до категорії державної служби, а отже здійснює публічне адміністрування; працівник НАК «Нафтогаз України» не є публічним службовцем, однак НАК «Нафтогаз України» є юридичною особою публічного права, власником якого є держава в особі Кабінету Міністрів України. Таким чином, постає питання, чи доречного цього працівника відносити, як представника який виконує функції публічного адміністрування чи як представника який здійснює публічний менеджмент? Фактично, його не можливо віднести до публічного менеджменту який визначається в іноземних державах, бо він не є публічним службовцем, однак чи виконує функції НАК «Нафтогаз України» як суб'єкт публічного адміністрування? Дійсно, НАК «Нафтогаз України» забезпечує суспільний інтерес і відноситься до атипового суб'єкта публічного адміністрування, однак чи здійснює владно-управлінські повноваження в розумінні держави? В такому випадку утворюється прогалина визначення сфери діяльності схожих суб'єктів публічного права та категорії до якої дані суб'єкти відносяться.

Тому, аби розвинути інститут публічного адміністрування та публічного менеджменту, про який визначає К.Л.Бугайчук, необхідно розвинути публічну службу в цілому.

Саме в цьому і виражається відмінність публічного адміністрування в Україні в порівнянні з міжнародним досвідом. На міжнародному рівні публічне адміністрування – це діяльність публічних службовців, які задіяні у державному центральному секторі та їхніх складових, що напряму вважається публічною адміністрацією. Щодо публічного менеджменту слід зазначити позицію Овена Хюнгса, який в своїй праці «Публічний менеджмент чи публічне адміністрування?» зазначив, що публічний менеджмент, це ширша категорія за публічне адміністрування, і навіть включає в себе адміністрування [13].

Дану тезу можна аргументувати тим, що не лише в Німеччині, а й в Австралії, Великій Британії, США, які також відмовляються ототожнювати ці два терміни, зазначаючи неактуальність застосування терміну публічного адміністрування та необхідності його заміни на новий всеохоплюючий термін – публічний менеджмент. Такий перехід зумовлений відмовою від бюрократії 20-го століття до нової форми «менеджменту» публічним сектором, яка здійснюється на «market-based» основі, тобто такій, що не контролюється переважній більшості державою.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Відповідно до проведеного дослідження інститут публічного адміністрування в Україні зазнав значної трансформації, що дозволяє сформулювати такі висновки:

1. «Public administration» або публічне адміністрування не є тотожним державному управлінню, оскільки перший термін є більш змістовним поняттям, яке включає себе державне управління як частину, а також охоплює ознаку публічності що впливає на широке тлумачення суб'єктного складу. Тому управління виступає складником адміністрування та може вважатися, як один із методів його здійснення.

2. Під публічним адмініструванням слід розуміти діяльність публічних службовців, органів державної влади, які забезпечують діяльність виконавчої гілки

влади, органів місцевого самоврядування та недержавних суб'єктів, які мають право виконувати владні, управлінські та організаційні функції щодо потреб та запитів населення, забезпечуючи їхні права людини і громадянина.

3. На даному етапі розвитку публічного адміністрування не виявляється доцільним застосування «Public management» як синоніму публічного адміністрування з урахуванням стану правового регулювання та розмежування публічних службовців в Україні та в інших країнах, в яких публічний службовець виходить за межі публічної адміністрації.

Перспективами у розвитку публічного адміністрування будуть: розширення спектру публічної служби, включно на діяльність працівників суб'єктів публічного права, які не мають статусу публічних службовців, паралельно закріплюючи їхній новий статус як публічних службовців у нормативно-правових актах. Також вбачається необхідним з розвитком та розширенням складу публічної служби запропонувати термін «публічний менеджмент», на основі досвіду іноземних країн, визначивши його як діяльність публічних службовців, яка спрямована на виконання та здійснення суб'єктами публічного права та недержавними суб'єктами організаційних функцій для забезпечення публічного інтересу, прав і свобод людини і громадянина та їхніх основних потреб в економічній, соціальній, духовній, культурній, освітній, медичній та іншій сфері.

Якщо співвідносити публічне адміністрування та публічний менеджмент, то можливою запропонованою формою буде наступне розуміння: публічний менеджмент є ширшим, з урахуванням кількості

послуг, які надаються суспільству для функціонування публічного сектору порівняно з публічним адмініструванням. Тоді як публічне адміністрування, хоча є вужчою категорією, однак оперується на більш високих рівнях (державному, муніципальному) або із застосуванням недержавними суб'єктами владно-управлінських функцій. Дане твердження не свідчить те, що публічне адміністрування включається в публічний менеджмент, скоріше, що публічне адміністрування встановлює стандарти публічному менеджменту, одночасно не здійснюючи абсолютний контроль над публічним менеджментом та діючи в менших масштабах.

Такий підхід є необхідним для удосконалення інституту надання публічних послуг, який тісно пов'язаний з публічною службою, діяльністю суб'єктів публічного права та виконанням державою покладених на неї обов'язків, що позитивно вплине на публічну адміністрацію та забезпечить реалізацію Конституції України та інших законів України.

Також беремо до уваги міжнародну співпрацю між Україною та іншими країнами, яка суттєво покращиться у разі наближення та гармонізації інститутів публічного адміністрування, публічного менеджменту та публічної служби, що спричинить урівноважений правовий та економічний статус держав, які є учасниками спільних програм, та забезпечить потенціальний обмін досвідом між публічними службовцями різних країн, шляхом впровадження програм обміну, які активно практикуються в країнах Європейського Союзу. На нашу думку, в разі досягнення таких цілей це утворить простір для нових ідей, запропонувань та удосконалень публічного адміністрування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2023. № 15. Ст. 50.
2. Філіпова Н.В. Зміна співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування», «публічне управління» в системі суспільно-політичної трансформації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 6.
3. Жукова Є.О. Публічне адміністрування та державне управління: особливості співвідношення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 137–140.

4. Лепіш Н.Я. Поняття та основні риси публічного адміністрування як основи правового регулювання адміністративного права. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 3. С. 58–63.

5. Пайда Ю.Ю. Публічна адміністрація як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 3(72). С. 145–154. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-145-154>.

6. Терещук В.В. Правовий статус суб'єктів публічного адміністрування : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2020. 282 с.

7. Бугайчук К.Л. Публічне адміністрування: теоретичні засади та підходи до визначення. *Право і безпека*. 2017. № 3(66). С. 38–44.

8. Нагаєв В.М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник. Харків : ХНАУ, 2018. 278 с.

9. Семенчук Т.Б. Сутність категорії «публічне адміністрування» та передумови її формування. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. Вип. 42, спецвип. С. 385–390.

10. Авер'янов В.Б. Державне управління. Енциклопедія Сучасної України : т. 7, редкол. І.М.Дзюба, А.І.Жуковський, М.Г.Железняк та ін. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. URL: <https://esu.com.ua/article-26159>.

11. Council of Europe Committee of Ministers (1984). Recommendation No. R (84) 15 of the Committee of Ministers to member states relating to public liability. URL: <https://rm.coe.int/16804e3398>.

12. Charest, N. (2012). "Public Management" in L. Côté and J.-F. Savard (eds.), *Encyclopedic Dictionary of Public Administration*. URL: https://dictionnaire.enap.ca/Dictionnaire/63/Index_by_word.enap?by=word&id=65.

13. Hughes, O. (1992). Public management or public administration? *Australian journal of public administration*. № 51(3). P. 286–296.

14. OECD. The Principles of Public Administration. 2023. Paris. URL: <https://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2023.pdf>.

15. OECD. Public Administration in Ukraine: Assessment against the Principles of Public Administration. SIGMA Monitoring Reports. 2024. Paris. URL: <https://doi.org/10.1787/078d08d4-en>.

16. OECD. Державне управління в Україні: Оцінювання на відповідність Принципам державного управління. 2024. Париж. URL: <https://doi.org/10.1787/b0dd70ef-uk>.

17. SIGMA / Підтримка вдосконалення управління та менеджменту. *Реформа державного управління* : веб-сайт. URL: <https://par.in.ua/good-governance/sigma> (дата звернення: 24.12.2024).

REFERENCES:

1. Pro administratyvnu protseduru : Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2073-IX [On administrative procedure: Law of Ukraine dated 17.02.2022 № 2073-IX]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2023. № 15. St. 50. [in Ukrainian]

2. Filipova N.V. (2015). Zmina spivvidnoshennya ponyat "derzhavne upravlinnya", "publichne administruvannya", "publichne upravlinnya" v systemi suspilno-politychnoyi transformatsiyi [Changing the relationship between the concepts of "state governance", "public administration", and "public governance" in the system of socio-political transformation]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*. 2015. № 6. [in Ukrainian].

3. Zhukova Ye.O. (2022). Publichne administruvannya ta derzhavne upravlinnya: osoblyvosti spivvidnoshennya [Public administration and state governance: relationship features]. *Analychno-porivnyalne pravoznavstvo*. 2022. № 2. S. 137–140. [in Ukrainian].

4. Lepish N.Ya. (2023). Poniattia ta osnovni rysy publichnoho administruvannia yak osnovy pravovoho rehuliuвання administratyvnoho prava [Concept and main features of public administration as the basis of legal regulation of administrative law]. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 3. S. 58–63. [in Ukrainian]

5. Paida Yu.Yu. (2020). Publichna administratsiia yak ob'iekt administratyvno-pravovoho rehuliuвання [Public administration as an object of administrative and legal regulation]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. 2020. № 3 (72). С. 145–154. <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-72-3-145-154> [in Ukrainian].
6. Tereshchuk V.V. (2020). Pravovyi status sub'ektiv publichnoho administruvannya [Legal status of subjects of public administration] : dys...kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Ternopil, 2020. 282 s. [in Ukrainian]
7. Buhaichuk K.L. (2017). Publichne administruvannya: teoretychni zasady ta pidkhody do vyznachennia [Public administration: theoretical foundations and approaches to definition]. *Pravo i bezpeka*. 2017. № 3 (66). С. 38–44. [in Ukrainian]
8. Nagaev, V.M. (2018). Publichne administruvannya [Public administration] : elektronnyy navchalnyy posibnyk – Kharkiv : KhNAU, 2018. – 278 s.
9. Semenchuk T.B.(2013). Sutnist katehorii "publichne administruvannya" ta peredumovy ii formuvannya [Essence of category "public administration" and background of its]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. 2013. Vyp. 42, spetsvyp. С. 385–390. [in Ukrainian]
10. Averyanov V.B. (2007) Derzhavne upravlinnya [State governance]. Entsyklopediya Suchasnoyi Ukrayiny : t. 7, redkol. I. M. Dzyuba, A. I. Zhukovskyy, M. H. Zheleznyak ta in. Kyiv : Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrayiny, 2007. [in Ukrainian]
11. Council of Europe Committee of Ministers (1984). Recommendation No. R (84) 15 of the Committee of Ministers to member states relating to public liability. <https://rm.coe.int/16804e3398> [in English]
12. Charest, N. (2012). "Public Management" in L. Côté and J.-F. Savard (eds.), *Encyclopedic Dictionary of Public Administration*. https://dictionnaire.enap.ca/Dictionnaire/63/Index_by_word.enap?by=word&id=65 [in English]
13. Hughes, O. (1992). Public management or public administration? *Australian journal of public administration*. № 51(3). P. 286–296. [in English]
14. OECD. (2023). The Principles of Public Administration. 2023. Paris. <https://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2023.pdf> [in English]
15. OECD. (2024). Public Administration in Ukraine: Assessment against the Principles of Public Administration. SIGMA Monitoring Reports. 2024. Paris. <https://doi.org/10.1787/078d08d4-en>. [in English]
16. OECD. (2024). Derzhavne upravlinnya v Ukrayini: Otsinyuvannya na vidpovidnist Pryntsypam derzhavnoho upravlinnya [Public Administration in Ukraine: Assessment against the Principles of Public Administration]. SIGMA Monitoring Reports. 2024. Paris. <https://doi.org/10.1787/b0dd70ef-uk>. [In Ukrainian]
17. SIGMA / Pidtrymka vdoskonalennya upravlinnya ta menedzhmentu. (n.d.). *Reforma derzhavnoho upravlinnya* : veb-sayt. Retrieved December 24, 2024, from <https://par.in.ua/good-governance/sigma> [in Ukrainian]